

STATUSRAPPORT: HAR HØYSKOLENE EN INDIVIDUELT TILPASSET SPRÅKSTRATEGI? RESULTATET AV EN KARTLEGGING¹

Bakgrunn

Både i Språkrådets fagråd for samfunn og høyere utdanning og i Kulturdepartementet har det vært etterlyst kunnskap om den språkpolitiske situasjonen i universitets- og høyskolesektoren, der departementet i *Mål og mening*² s. 124 la til grunn at alle institusjoner ”utformar individuelt tilpassa språkstrategiar” som ett av de prioriterte tiltakene.

Når det gjelder universitetene, var det kjent at sju av åtte hadde utarbeidet en språkpolitisk strategi for sin egen del. Seinere har Språkrådet henvendt seg til Universitetet i Nordland, det eneste som manglet en slik strategi, og fått tilsendt retningslinjene for UiN. Blant høyskolene visste en at Norges handelshøyskole (NHH) og Høgskolen i Oslo har hatt språkstrategier en tid (den sistnevnte er nå slått sammen med Høgskolen i Akershus).

Språkrådet sendte 21. august 2013 ut et brev med overskriften ”Har høyskolen er individuelt tilpasset språkstrategi?” til alle vitenskapelige og statlige høyskoler utenom Samisk høgskole, Politi- og Høgskolen og de i alt fem høyskolene som er knyttet til Forsvaret og våpengreinene. I brevet viser Språkrådet til at Kunnskapsdepartementet i odelstingsproposisjonen om justering av universitets- og høyskoleloven³ sier at bestemmelsen om ansvar for norsk fagspråk blant annet innebærer at institusjonene må utforme individuelt tilpassede språkstrategier. Språkrådet spør så om det er utarbeidet en slik strategi, hvor den eventuelt kan lastes ned, og – hvis det ikke finnes noen slik strategi – om det er planer om å lage en, og i tilfelle når.

Etter en litt mager respons ble det sendt purring 29. november. I de følgende to månedene kom det en del svar. I uke 6–7 ble det ringt rundt til adressater en ikke hadde hørt fra, og seinere er dette fulgt opp ytterligere.

Responsen

Pr. 10. april 2014 hadde 22 av 26 tilskrevne institusjoner svart skriftlig, noen av dem først etter brev, påminnelse på e-post og telefonoppringinger. En (NHH) hadde ikke svart, men her var det altså klart fra før at institusjonen har en språkpolitikk. Fra Høgskolen i Vestfold og Høgskolen i Buskerud, som ble slått sammen 1. januar 2014, var det ikke kommet svar, men etter purring er det nå innløpt svar fra den fusjonerte enheten. Derimot har fortsatt ikke Norges veterinærhøgskole, som er slått sammen med UMB til en ny universitetsinstitusjon (NMBU), svart. Den sistnevnte, nye institusjonen har en nå kontakt med, men her er det altså ikke lenger tale om en høyskole. *Det samlede tallet høyskoler blir da 24*, se tabellen nedenfor.

Hvor mange institusjoner har en språkpolitikk i tråd med *Mål og mening*?

---

¹ En tabell med resultatene av Språkrådets kartlegging står på s. 3 nedenfor.

² St.meld. nr. 35 (2007–2008) *Mål og mening. Ein heilskapleg norsk språkpolitikk*

³ Ot.prp. nr. 71 (2008–2009) *Om lov om endringer i lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler*

Det er kanskje et problem å nå fram med perspektivet fra språkmeldingen, dels fordi de språkpolitiske tiltakene i *Mål og mening* tydeligvis ikke er så godt kjent i sektoren, dels fordi det – trass i forsøk på å klargjøre forskjellen – blandes sammen med mållovsperspektivet.⁴

Av de 24 høyskolene det er opplysninger om, er det dermed seks som sier at de har en språkpolitikk i tråd med *Mål og mening*. Av de atten som ikke har noen språkpolitikk, er det ti som har planer om å lage en (en av dem skulle være ferdig alt i oktober 2013, men har ikke publisert noe), mens tre kanskje kommer til å gå i gang og en opplyser at man ikke ser behovet for et eget dokument av denne typen. De resterende fire sier ikke noe om dette.

I alt er det tre høyskoler som legger ved en ”språkprofil” eller ”språk- og stilguide”, og fem som legger ved et dokument som handler om forholdet mellom målformene ved institusjonen.

Kort vurdering

Resultatene må sies å være nedslående i perspektivet til *Mål og mening*. Bare seks av 24 høyskoler, eller 25 prosent, har fulgt opp språkmeldingen og odelstingsproposisjonen. Hvis ti til gjør alvor av det de sier, vil prosentandelen stige til 66,7, eller to tredjedeler. Det som *Mål og mening* ”legger til grunn”, er altså langt fra virkeligheten, i alle fall foreløpig.

Det er også et spørsmål hvor mye av planene om en språkpolitikk som er resultatet av reelle strategiske drøftinger ved institusjonene, og hvor mye som er uttrykk for en spontan reaksjon etter Språkrådets henvendelse. Strengt tatt er det bare for de få som hadde fastsatt en språkpolitisk strategi før Språkrådet tok kontakt, at vi virkelig vet at språkpolitikken er utviklet som svar på språkmeldingen og odelstingsproposisjonen.

---

⁴ Det er i og for seg ingenting i veien for å kombinere en parallellspråksstrategi og en strategi for måljamstilling i samme dokument, men av dem som har utviklet en individuelt tilpasset strategi, er det visst bare Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA) som nevner målloven i strategien (og da kun som referanse).

Oversikt over resultatene pr. 10. april 2014 (for 24 institusjoner som er høyskoler i dag):

Institusjon	Svart?	Har språkpol. i tråd m. MoM	Har planer om språkpol.	Vedtatt/godkjent/publis.	Annet
Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo	Ja	Nei	Nei, kanskje om fagspråk.		Ser ikke beh. for eget dok.
Norges handelshøgskole	Har fra før	Ja		2010?	
Norges idrettshøgskole	Ja	Nei	Ja, i løpet av 2014.		
Norges musikkhøgskole	Ja	Nei	Ja, som en del av komm.strat., høsten 2014 (?).		Kapasitetsproblemer, UH-sektorens minste adm.
Kunst- og designhøgsk. i Bergen	Ja	Nei	Kanskje		Opplyser at en følger UHRs regler.
Kunsthøgskolen i Oslo	Ja	Nei	Ja.		KiOs språkpol. styresak i juni. Nevner også tilt. for nyno.
Høgskolen i Molde	Ja	Ja		?	Legger ved tiltaksp. for økt br. av NN.
Høgskolen i Bergen	Ja	Nei	Kanskje i 2015.		Legger ved prins. for måljamst.
Høgskolen i Buskerud og Vestfold	Ja	Nei	Ja, målet er å beg. arb. i 2014.		Pga. fusjonen nylig Ikke kapasitet til å prior. det nå.
Høgskolen i Gjøvik	Ja	Nei	Kanskje i feb. 2014.		
Høgskolen i Harstad	Ja	Nei	Ja, i 2014.		Tar opp saken på bakgr. av henv. fra Språkr. Legger ved retn.l. for målbruk.
Høgskolen i Hedmark	Ja	Ja		2013	
Høgskolen i Lillehammer	Ja	Nei			Ikke ekspl. svar. "Språk- og stilguide" for netts. lagt v.
Høgskolen i Narvik	Ja	Nei	Ja, i første halvår 2014.		Ressursmessige årsaker til fosink., vil gj. ha eks. på strat.
Høgskolen i Nesna	Ja	Nei	Ja.		Språkpolit. retningsl. skulle godkj. okt. 2013, ikke publ..
Høgskolen i Nord-Trøndelag	Ja	Nei			Ikke ekspl. svar. Legger v. kopi av brev om målbruk .
Høgskolen i Oslo og Akershus	Ja	Ja		Vedtatt juni 2013	
Høgskolen i Sogn og Fjordane	Ja	Nei			Ikke ekspl. svar. Lagt ved språkprofil for rekrutt.arb. ved HiSF, vedtatt 2012.
Høgskolen Stord/Haugesund	Ja	Ja		Godkjent 2013	
Høgskolen i Sør-Trøndelag	Ja	Nei	Ja, arb. starter våren 2014.		
Høgskolen i Telemark	Ja	Ja		Vedtatt i okt. 2013	
Høgskolen i Volda	Ja	Nei	Ja, målet er våren 2014.		
Høgskolen i Østfold	Ja	Nei			Ikke prioritert. Beklager mangelen på språkstrategi.
Høgskolen i Ålesund	Ja	Nei	Ja, i løpet av 2014.		Legger dessuten ved "Språkprofil for H. i Ålesund".

Tillegg: Situasjonen ved universitetene

Språkpolitikken til universitetene er ikke undersøkt denne gangen, men her visste en fra før at sju av dem hadde fastsatt en språkpolitisk strategi. Samtidig var situasjonen ny på to punkter ved at Universitetet i Nordland var blitt opprettet 1. januar 2011, og ved at Universitetet for miljø- og biovitenskap var blitt slått sammen med Norges veterinærhøgskole til Norges miljø- og biovitenskapelige universitet fra 1. januar 2014.

Her er en oversikt over status slik den er kartlagt primo april 2014:

Universitetet i Oslo (UiO): *Språkpolitiske retningslinjer for Universitetet i Oslo*, godkjent av rektor i september 2010, publisert 8. september samme år, sist endret 1. april 2014, <http://www.uio.no/for-ansatte/arbeidsstotte/profil/sprak/retningslinjer/> (lest 3. april 2014)

Universitetet i Bergen (UiB): *Språk. UiBs språkpolitikk* (o.a.), målsettingen vedtatt 13. september 2007, <http://www.uib.no/foransatte/43122/sprak> (lest 3. april 2013)

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU): *Språkpolitiske retningslinjer*, vedtatt 26. mars 2009, <http://www.ntnu.no/sprakpolitiske-retningslinjer> (lest 3. april 2014)

Universitetet i Tromsø (UiT): *Språkpolitiske retningslinjer ved UiT*, vedtatt 21. juni 2007, http://uit.no/utdanning/art?p_document_id=347818&dim=179017 (lest 4. april 2014)

Universitetet i Agder (UiA): *Språkpolitiske retningslinjer for Universitetet i Agder*, vedtatt 13. mai 2013, tilsendt i mai 2013, lagt ut på nettsidene i april 2014, <http://www.uia.no/om-ua/tall-og-fakta/spraakpolitikk> (lest 22. april 2014)

Universitetet i Stavanger (UiS): *Språkpolitiske retningslinjer ved UiS*, vedtatt 13. februar 2009, <http://ansatt.uis.no/article.php?articleID=21301&categoryID=5841> (lest 4. april 2014)

Universitetet i Nordland (UiN): *Språkpolitiske retningslinjer for Universitetet i Nordland*, vedtatt 8. mars 2013, tilsendt januar 2014, trolig ikke på nettsidene. Tilleggsopplysning i brev: ”Det er startet et arbeid med å utarbeide forslag til språkstrategi for UiN, dette arbeidet er enda ikke ferdigstilt.”

Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU): *UMBs språkpolitiske retningslinjer. Språkmangfold styrker miljøet*, vedtatt 29. november 2007 (NB: gjelder det gamle UMB), <http://www.umb.no/sprakportalen/artikkel/sprakpolitikk> (lest 4. april 2014)